

Valdim Muižniekam,
LF priekšsēdim
Kalamazoo

Mīlo Valdi!

Rakstu Tev, lai oficiāli lūgtu nākosajā LF pilnsapulcē uzņemt darba punktu par eventuēlām maiņām projektu izvērtēšanas procedūrā. Mēs ar Imantu šai jaunajumā vēlētos iesniegt konkrētu propozīciju, kuras teksts sekos. Vai Tu, lūdzu, varētu tai sameklēt sekundētāju? Paši NNN nez' vai klāt būsim. Uz Kanadu atgriezīamies 2. sept., bet jau 7. okt. Imants brauc atpakaļ uz Franciju, kur vēl strādās pasreizējā vietā līdz Ziemsvētkiem. Būs daudz personīgo darīšanu ko kārtot, nezinu vai tik tālu braukt tiksīm, datumu arī neatceru.

Mēs, tāpat pilnīgi palaujamies uz Tevi, lai mūsu rūpīgi pārdomātais priekšlikums tiktu nests tautas priekšā un kopīgi izvērtēts. Pag. gadā man tomēr vairāk ir bijis laika pārdomām. Avīzēs liela lezga par piešķirumiem Lelim un Dravinai. Savu sāls graudu las. vēst. jau tur piemetu. Bet skatos, kādam no protestētājiem tiesām pilnīga taisnība: kādi profesionāli kompetenti eksperti ir izvērtējuši līdzšinējos fonda piešķirumus? Nekādi! Tas ir ļoti vājš punkts, kas paver fondu pamatotai kritikai. Ekspertu vērtējumi būtu vajadzīgi lai: 1) nodrošinātu fonda reputāciju; 2) pasargātu laureātus no uzbrukumiem un sabiedrību no liekas šķelšanās; 3) Lai fonda "mēslojums" palīdzētu mūsu sabiedrībā audzināt zelta graudus, ne ušņas un nezāles!

Varētu vēl piemētināt, ka pag. pāris gados man personīgi ir sakrājušies liela pieredze attiecībā uz dažādiem naudu pieprasījumiem un piešķirumiem. Pati esmu iesniegusi kādus 6 dažādus lūgumus, un rezultātā saņēmusi dažādas, ir pētījumu ir personīgas naudas pāri par \$30000 vērtībā. Izgāju cauri izvērtēšanas procedūrai kuras rezultātā Presses de l'Université de Montréal publicēja manu grāmatu par vārdu biezumu. Viņi tad no savas puses vēl iesniedza publikācijas pabalsta lūgumu Canada Council, un dabūja tam nolūkam vēl \$3,000. Tamdēļ domāju, esmu diezgan labi situēta lai par šādām lietām varētu runāt.

Propozīcija: Mainīt līdzšinējo procedūru LF iesniegto projektu izvērtēšanā. Iesniedzēji: Vaira un Imants Freibergi, LF balsttiesīgi locekļi. Sekundē:

I. Iesnieguma lūgums. Pabalstu pieprasījumiem LF jābūt daudz sīkāk dokumentētiem nekā līdz šim bijis pieņemts, lai būtu iespējama objektīva, pamatota un taisnīga projekta izvērtēšana. Iesniegumiem jābūt pilnīgiem, pēc attiecīgiem priekšrakstiem. Nepilnīgus iesniegumus LF nepieņem, bet nosūta atpakaļ. Iesniegums sastāv no divām galvenām daļām:

1. Projekta autora(u) curriculum vitae. Tā nolūks: liecināt par iesniedzēja sagatavotību un profesionālo kompetenci savam darbam, kas dod jau zināmu garantiju par darba eventuēlo kvalitāti. Curriculum vitae nepieciešama sekojošā informācija: Vārds, dz. dat. & vieta; Augstākā vai specializētā izglītība: kad un kur iegūti kādi grādi, prof. diplomu vai apliecības; Profesionālā pieredze: ieņemtā posteņa titulis (nosaukums), vieta, gadi cik nostrādāti, datum; Para-profesionālā pieredze (piem. rotu kalšana brīvā laikā); Pieredze un līdzdalība latv. sab. dažādās kapacitātēs, pēdizēt kādās; Profesionālie sasniegumi: publikācij, izstādes, koncerti, noorganozēti sarīkojumi, etc.; Goda diplomu, sapentības balvas, stipendijas, pabalsti, kad, no kā; Prof. organizācijas, kuras sastāv.

Motivācija: LF principā atbalsta profesionāla limeņa, pirmās kvalitātes speciālistu darbu. Diletanti un diletantisms būtu stingrākā veidā jānoraida. Vienīgais izņēmums būtu vēl gados jauni kandidāti, kas vēl nekādus veikumus nav spējusi izdarīt, bet par kuriem ir cerība, ka tie izvērtīsies par lietas kokiem. Jaunos talantus jāatbalsta, tamdēļ ar pavisam jauniem kandidātiem jāuzņemās zināms risks, ir viņiem jādāvā mūsu uzticība bez attiecīgajiem pierādījumiem.

2. Izvērtējamais darbs vai projekts. A. Ja runa ir par kādu pasākumu, sīki detaļēts projekta apraksts. Motivācija, kamdēļ vajadzīgs. Procedūra: kā tiks izvests. Termins, darba kalendārs. Itemizēts budžets. Darba sadale: kas darīs ko.

B. Ja runa ir par grāmatu, kuras izdošanai prasa pabalstu, iesniedzamās divas (2) pilnīgas manuskripta kopijas.

Motivācija LF, kā jebkura cita nopietna, naudu izsniedzēja organizācija nevar pirkt kāķi maisā. Ja piešķir par ko naudu, tad ir ļoti precīzi jāzin, kas tas ir. Projektus, par kuriem nav sniegtas pietiekošas detaļas nav iespējams izvērtēt, tādi jāšūta atpakaļ,. Tāpat nav pieņemami dažādi tukši apgalvojumi curriculum vitae vietā. Ja kāds kandidāts saka: "Ar maniem daudzajiem sasniegumiem latviešu sabiedrībai gan būtu jābūt informētai, tapēc lieki butu šeit vairs pie tiem atgriezties", viņa iesniegums jāuzskata par nepilnīgu un jāšūta atpakaļ. Visi lielākie zinātnieki, kad prasa pētījumu fondus, sniedz tikpat detaļētu personīgo informāciju kā kurš katrs iesācējs. Pretēji uzvesties ir respekta trūkums pret LF un tā dalībniekiem.

Atsevišķa motivācija grāmatu lietā. Nemsim konkrētu piemēru. A. Dzērvite proponē izdot angļu valodā grāmatu, "Latviešu raksti". Projekts kā tāds izklausās brīnšķīgs, pašas autore pieredzē liek domāt par sagatavotību šādam darbam. Autore pieprasa un dabū Kanadā vald. pabalstu, latviešu etniskās grupas vārdā. Grāmata iznāk, un ir konstatējams ka tā ir lēts balagāns, totāli neatbilstošs ne saturā ne kvalitātei savam virsrakstam un iecerētam (no publikas) saturam. Ir atkal reizi svestautiesu priekšā izgāsts liels pods, ir nelietīgi izšķiesta nauda, kas butu vajadzīga kam labākam. Morāle: NEKAD UN NEKĀDOS APSTĀKĻOS NEPIRKTI KĀKI MAISA. Ir JĀREDZ kas tas ir, ko "pērk". Un "redzētājam" jābūt attiecīgajā laukā kvalificētam speciālistam.

II. Projektu izvērtēšanas procedūra.

1. Tāpat kā līdz šim, tiek izraudzīta Projektu Komisija, kur pārstāvētas sabiedrības dažādās interešu grupas. PK loma:
 - ievākt pabalsta lūgumus fondam
 - KATRU IESUTITO PROJEKTU NOSUTIT DIVIEM (2) SPECIALISTĪEM ATTIECIGAJĀ LAUKĀ, kas projektu izvērtē augstākais trīs (3) mēnešu laikā. Ja kāds speciālists nejūtās spējīgs minētā laika sprīdī darbu pabeikt, viņš lūgts projektu tūlīt sūtīt atpakaļ un izvēlēts top cits vērtētājs.
 - PK kompilē un rezumē ekspertu izvērtējumus (ne savējos, kā tas bija līdz šim), un izsūta vēlēšanas lapas LF dalībniekiem.
 - Turpmākā norise tāda pat, kā līdz šim.

Motivācija: Līdzšinējā PK loma ir bijusi redundanta ar LF dalībnieku lomu. Viņu mērķis: izvēlēt projektu VĒLAMĪBU no sabiedrības viedokļa. Bet tieši to pašu taču dara LF biedri vispārējā referendā. Visā šai procedūrā līdz šim pilnīgi nekas nav darīts lai nodrošinātu ka sabiedrībai vēlamie projekti arī puslīdz kompetentā veidā un pieņemami tiks izvesti. Var būt brīdinoša vajadzība pēc kādas lietas, bet ja to izdarīs nekompetents diletants, tad rezultāts būs launāks kā nekas un Fonds ar savu naudu tikai veicinās ar gadu jo lēnlāku brāķu un balagāna produkciju mūsu sabiedrībā. Dievs zina, jau tagad tā pilnīgi pietiek!

N.B. Organizāciju pārtarjā, mērtarjā, etc. nav kompetenti spriest par projekta KVALITĀTI!

Tālākas detaļas attiecībā uz ekspertu izvērtēšanas fāzi.

- Latviešu fondam nepieciešams uzbūvēt ekspertu referenču sarakstu. Pamats tam varētu būt Kulturas Fonda, ALAs u.c. iestāžu jau eksistējošie saraksti. Taču tie būtu jāpārbauda, jārevidē un jāpapildina, sevišķi ar gados jaunākiem, bet nopietni kvalificētiem cilvēkiem. Šis ir liels un ļoti atbildīgs darbs, no kura zināmā mērā atkarājs viss fonda prestižs un tā ilgtermiņa kalpošana sabiedrībai. Tapēc tas jāizved bez steigas, rūpīgi, jāievēl šim nolūkam īpaša komisija.

Būtu ļoti vēlami personīgas atsauksmes par atsevišķām personām ievākt no

nelatviešu ekspertiem, jo ne katrā laukā tādi būs atrodamī latviešu starpā. (Piem. ja mums ir viens eksperts par 9. g.s. izrakumiem, kas pateiks vai viņš kam arī der vai ne?).

Eksperti savu spriedumu varētu jau rezumēt, vadoties pēc sekojošām vadlīnijām: 5. Lielisks, izcils projekts vai darbs. 4. Labs. 3. Pienemams, bet būtu vēlami daži papildinājumi vai labojumi (tas varētu attiekties arī uz 4: labu var viņš vēl uzlabot). 2. Nopietni iebildumi; būtu pilnīgi jāpārstrādā un jāizvērtē par jaunu; 1. Noteikti nepienemams.

Seit pacelās zināms principa jautājums: Vai fonda loma ir tikai pieņemt vai atstest, vai tas varētu arī sniegt ieteikumus un vadlīnijas zināmu projektu kvalitātes uzlabošanai? Manuprāt, ekspertu vērtējumus (protams, anonimus) vajadzētu nosūtīt katram projekta iesniedzējam. Šādā veidā, vai nauda saņemta vai nē, viņam tiek dots vērtīgs 'feedback' kuru, ja viņš ir gudrs, viņš iestrādās savā darbā. Līdz ar to fonds veiktu darbu, kas sniegtos tālāk par materiālo atbalstu vien.

Tas nu būtu apmēram tas galvenais. Seit briesmīgs karstuma vilnis nu jau vairākas nedēļas, esmu ļoti nogurusi, jo mēnēša laikā dabūju pārrakstīt 2 zinātniskus rakstus. Vēl viens palicis. Katru psih. rakstu izsūta 2 ekspertiem, tie dod sīkus komentārus, kritikas, vispār tevi "aplēs lupatās". Izdevējs tad lūdz tevi pārrakstīt un/vai atspēkot kritikas. Ja mainas lielas un izdevējs tavu lauku nepazīst, var būt ka viņš dod vēl otrai referentu grupai pārvērtēt. Tā, piem.; izgāja ar manu grāmatu, jo starplaikā bija mainījies Izdevniecības redaktors un pirmais man dotos solījumus nebija uzrakstījis uz papīra. Bet tāda nu tā zinātnes spēlīte ir. Salīdzinot ar to, LF procedūra tipiski latviska "Mickey Mouse" nemsanās. To varēja atļauties kad summas bija mazas, un viss vispār pilnīgi neizstrādāts. Tagad nu būtu laiks daudz ko izstrādāt smalkāk un pilnīgāk.

Cita starpā, viens no faktoriem, kas mudināja mani šo vēstuli rakstīt bija nesenā Stokholmas konference. Tur ļoti uzkrīta, ka latv. valodnieki ļoti sūdzējās par vairāku savu tautiešu tiešām briesmīgi vājas un neprofesionālas kvalitātes sniegumu. Šie diletanti gan strādā kādā universitātē, bet bieži ne tajā laukā, par kuru runā. Nav teikts ka līdz ar to automātiski rezultāts slikts, viss atkarājās, cik rūpīgi cilvēks sagatavots. Un tieši te daudzi tiešām grēko. Un tā nopietna un bīstama parādība latviešu zinātnieku vispārējai reputācijai. Tāpēc, tad arī uzskatu, ka ir jāizvērtē abi: cilvēks, darītājs un attiecīgais darbs. Pat vislabāk kvalificētajam var kādu dienu, darba pārslogojumā uzņākt kārdinājums, ko izdarīt mazliet pavirši. Pret to fondam noteikti jānodrošinājās.

Ar sirsnīgiem sveicieniem Tev un Lalitai no mums abiem,

Tava Dana